

ЕФЕКТИВНИЙ ЗАХИСТ ПОСІВ СОЇ ВІД БУР'ЯНОВИХ УГРУПУВАНЬ

Т. О. Чернега, к. с-г н.
К В. Смаглюкова магістр I-го року навчання
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

В багатьох господарствах через нестачу технічних потужностей і відсутність коштів на енергоносії часто не проводять післязбирального лущення стерні зернових колосових культур, що сприяє швидкому післяжнивному відростанню бур'янів і дозріванню їх насіння. Поряд із значним зростанням потенціальної засміченості орного шару насінням малорічних видів бур'янів значного поширення набули багаторічні види, зокрема кореневищні (пирій повзучий, хвощ польовий) й коренепаросткові (березка польова, осоти рожевий та жовтий польовий, молокан) тощо.

Рівень врожайності зерна сої в значній мірі залежить від ефективності заходів захисту її від бур'янів. Запропоновані технології вирощування сої передбачають комплекс організаційних, агротехнічних заходів і хімічних засобів захисту, які забезпечують обмеження шкодочинності від малорічних видів бур'янів.

В полях засмічених багаторічними видами після дискового лущення стерні та подрібнення підземних стебел і кореневищ спостерігається інтенсивне відростання розеток і пагонів бур'янів. Тому загальна кількість рослин зростає в кілька разів. До недавнього

часу дискове лушення вважалось заходом, який сприяє збільшенню чисельності коренепаросткових видів. Проте, нашими дослідженнями було встановлено, що цей висновок вірний в тому разі, коли не застосовуються гербіциди та допускається тривалий розрив між відростанням нових рослин і проведенням зяблевої оранки або повторного дискового чи лемішного лушення.

За нашими спостереженнями проведення дискового лушення стерні сприяє зменшенню забур'яненості багаторічними видами в 2,7 рази в порівнянні з ділянками, на яких лушення не проводили. Тобто, виконання такого агротехнічного заходу сприяє значним витратам запасних речовин кореневищами багаторічних видів бур'янів на відростання нових пагонів і розеток, після чого багато з них не витримують наступної оранки й гинуть. Крім того, лушенням знищуються малорічні бур'яни, які знаходились під покривом культури і чекали відповідних умов для інтенсивного росту та утворення значної кількості насіння. Тому наукові установи рекомендують проводити лушення стерні зернових колосових культур в 1-й або 2-й день після їх збирання, коли ґрунт, навіть за високих температур, ще зберігає достатню кількість вологи для його якісної розробки і це виключає необхідність повторного проходу агрегату. Тому необхідно раціонально використати "тіньову" стиглість ґрунту, яка сприяє досягненню мети з меншими витратами часу, енергії, трудових ресурсів.

Тому, ми проводили дослідження по вивченню ефективності застосування в системі основного обробітку ґрунту гербіцидів раундап, 36% в. р. (4 л/га) та лонтрелу, 30 % в.р. (0,5 л/га), а в післясходовий період – півоту, 10 % в.р.к. (0,75 л/га) або бакової суміші галаксі топу, 47,1 % в.р.к. (2 л/га) з поастром, 20 % к.е. (2 л/га).

Осіньне використання раундапу в нормі 4 л/га сприяло зменшенню загальної забур'яненості на 87 %, в тому числі малорічні бур'яни гинули на 86–92 %, а багаторічні злакові і дводольні – на 84 і 64 % відповідно в порівнянні з контрольним варіантом, в якому гербіциди на застосовували і де нараховували біля 155 екземплярів бур'янів на 1 м². Серед загальної чисельності бур'янів 18 % відносилися до малорічних однодольних, 56 % – до малорічних двосім'ядольних, 16 % – до багаторічних злакових і біля 10 % – до багаторічних двосім'ядольних бур'янів. Обприскування вегетуючих бур'янів лонтрелом в нормі 0,5 л/га позитивно проявилось на зменшенні мало річних бур'янів.

Весняний облік чисельності бур'янів засвідчує, що осіннє застосування раундапу суттєво не впливає на кількість сходів малорічних видів, але ще відчутно стримує наростання багаторічних

злакових і дводольних видів, а лонтрелу – лише багаторічних дводольних.

Застосування гербіциду раундап осінню забезпечувало загибель 88 % бур'янів, в т.ч. однорічних однодольних – 86 %, однорічних дводольних – 90 %, а багаторічних злакових і дводольних відповідно – 91 і 80 %. Лонтрел сприяв зменшенню лише однорічних дводольних на 72 % і багаторічних дводольних – на 90 %.

Після проведення оранки і ранньовесняного боронування проведений облік чисельності бур'янів, до виконання передпосівної культивуації, засвідчив високу фітотоксичну дію гербіцидів на багаторічні види, але їх дія на малорічні види була обмежена або й зовсім відсутня. Так, по фоні використання раундапу загибель багаторічників становив 92 і 78 %, а по лонтрелу – 15 і 78 % відповідно.

Аналіз середніх даних за три роки використання раундапу і лонтрелу в системі основного обробітку ґрунту переконує в доцільності використання даних препаратів в полях засмічених багаторічними бур'янами. Так, раундап, 36 % в.р. з нормою витрати 4 л/га осінню знищував їх на 75–87 %, а весною, до проведення передпосівної культивуації, кількість багаторічних була меншою на 77–91 % в порівнянні з контрольним варіантом. Лонтрел, 30 % в.р., за норми 0,5 л на 1 га, забезпечував загибель 84 % багаторічних дводольних бур'янів осінню і на 80 % – при обліках навесні.

Таким чином, за результатами трирічних досліджень можна зробити висновки, що за змішаного кореневищного і коренепаросткового забур'янення полів, які йдуть під посів сої наступного року, слід використовувати системний гербіцид суцільної дії раундап, 36 % в.р. з нормою витрати 4 л/га в системі основного обробітку ґрунту по розетках і пагонах вегетуючих бур'янів.